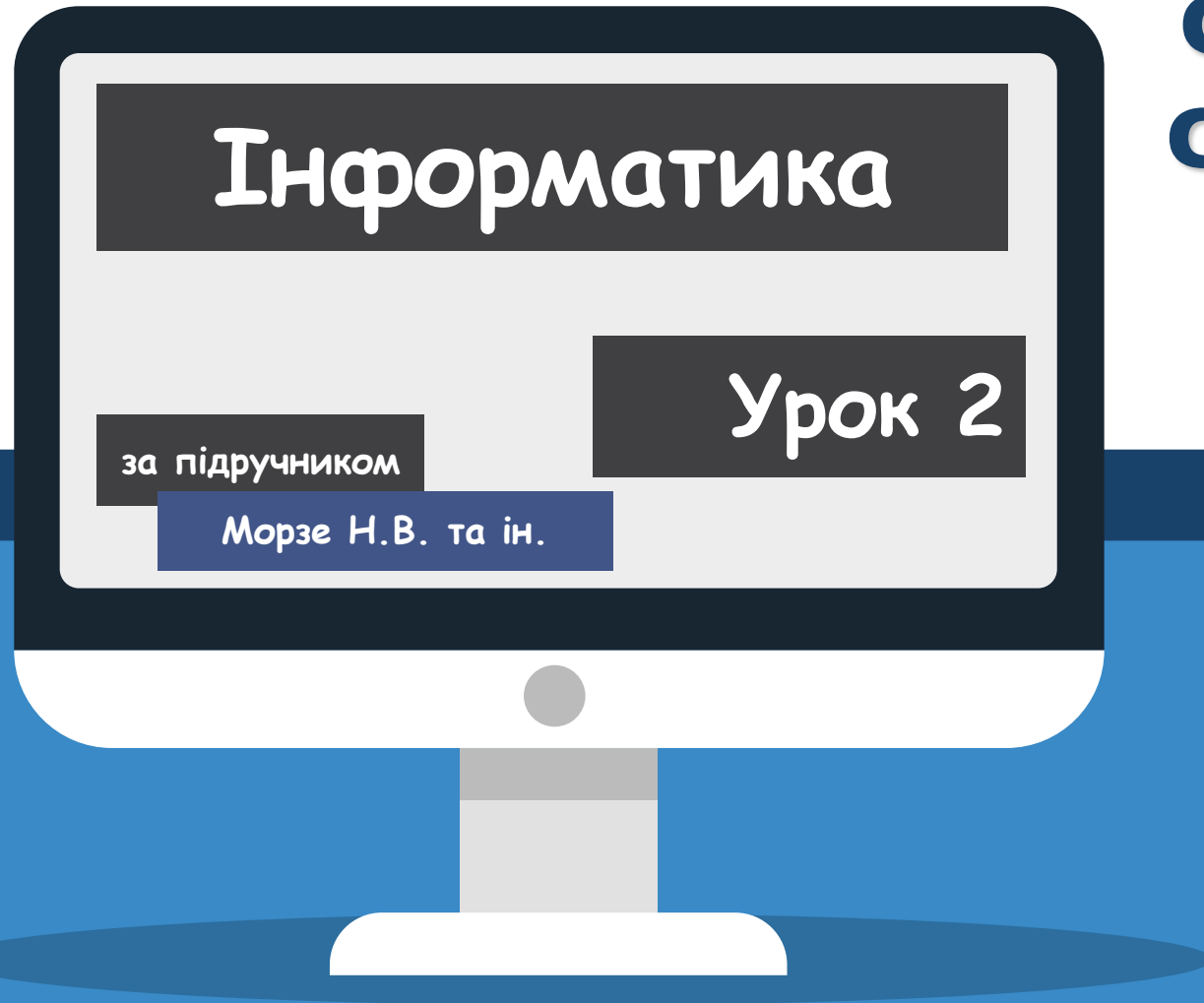

Інформаційні системи як важливі складники й ознаки сучасного суспільства

2-ге видання, оновлене

Пригадай

- *інформаційні процеси;*
- *будову комп'ютера як інформаційної системи;*
- *роль комп'ютерів у житті людини.*

Ти дізнаєшся

- *що являє собою інформаційна система;*
- *які характеристики інформаційної системи;*
- *які етапи становлення сучасних інформаційних систем;*
- *якими бувають інформаційні системи.*

Що являє собою інформаційна система?

Людина живе й працює у світі систем. Вони різняться як складом, так і метою функціонування. Наприклад, системою є:

освітній заклад

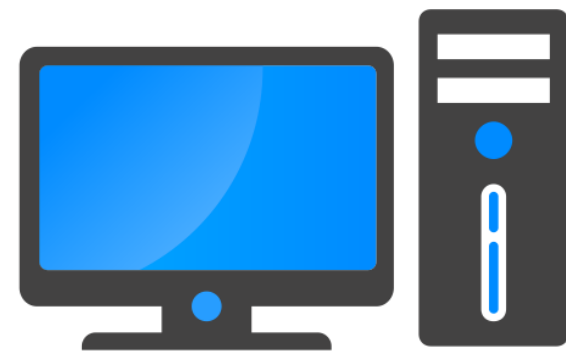
комерційна фірма

автомобіль

комп'ютер та ін.

Залежно від мети їх можна розглядати і як єдине ціле, і як сукупність окремих об'єктів, що взаємодіють між собою.

Що являє собою інформаційна система?

Система — це сукупність взаємопов'язаних між собою об'єктів, які утворюють єдине ціле.

Зміна однієї з складових системи приводить до відповідних змін всієї системи. Кожна система створюється з певною метою та існує в певному середовищі. Під час використання системи важливо:

визначити мету її створення,

виділити об'єкти,

описати їх властивості,

зрозуміти зв'язки між об'єктами системи.

Що являє собою інформаційна система?

Системи відрізняються як за структурою, так і за призначенням:

Система	Елементи системи	Призначення
Компанія	Люди, обладнання, матеріали, будівлі тощо	Виробництво товарів
Комп'ютер	Електронні та електрохімічні елементи, лінії зв'язку тощо	Опрацювання даних

Що являє собою інформаційна система?

Продовження...

Система

Елементи системи

Призначення

**Телекому-
нікаційна
система**

**Комп'ютери, роутери,
кабелі, мережеве
програмне забезпечення
тощо**

**Передавання
інформаційних
даних**

**Інформа-
ційна
система**

**Комп'ютери, мережі,
люди, інформаційне та
програмне забезпечення**

**Виробництво
професійних
інформаційних
даних**

Що являє собою інформаційна система?

Інформаційна система (у загальному розумінні) — це система, яка здійснює або в якій відбуваються інформаційні процеси: пошук, збирання, зберігання, передавання й опрацювання інформаційних даних.

Що являє собою інформаційна система?

В інформаційній системі можуть відбуватися один, два чи кілька процесів. Інформаційні системи можна спостерігати щодня, їх прикладів можна навести багато.

Телебачення

забезпечує насамперед поширення інформаційних даних

Мережа мобільного зв'язку

використовують для передавання даних

Що являє собою інформаційна система?

Комп'ютер

За допомогою комп'ютера здійснюють майже всі інформаційні процеси — як системою, що призначена спеціально для роботи з інформаційними даними

Людина

Також є інформаційною системою, яка забезпечує своє функціонування без втручання сторонніх

Які характеристики інформаційної системи?

Інформаційна система має складну структуру

Інформаційна система

Засоби

Інформаційні

Програмні

Організаційні

Технічні

Математичні

Правові та ін.

Дані

Структуровані

Неструктуровані

Які характеристики інформаційної системи?

До **технічних засобів** належать:

комп'ютери

пристрої

**збирання,
накопичення,
опрацювання,
виведення,
передавання
інформа-
ційних даних**

**канали
зв'язку**

**технічна
документація**

**яка визначає
правила
експлуатації
та
використання
технічних
засобів**

Які характеристики інформаційної системи?

Інформаційне забезпечення становлять значення параметрів, що характеризують об'єкти інформаційної системи, дані про форми вхідних і вихідних документів.

Які характеристики інформаційної системи?

Сукупність математичних моделей і програм, які реалізують функції інформаційної системи, — це:

математичні засоби

та

програмні засоби

Які характеристики інформаційної системи?

Організаційне й правове забезпечення — це сукупність документів, які регламентують діяльність людей у межах інформаційної системи:

закони

постанови

інструкції тощо.

До інших засобів можна віднести, наприклад, **лінгвістичні**, які визначають інтерфейс користувача, подання даних у базі тощо.

Які характеристики інформаційної системи?

Дані в інформаційній системі можуть зберігатися в:

**неструктурованому
вигляді**

або

**структурованому
вигляді**

Неструктуровані дані — це звичайні текстові документи (можливо, ілюстровані); статті, реферати, журнали, книги тощо. Системи, у яких зберігають неструктуровані дані, не завжди дають конкретну відповідь на запитання користувача, а можуть видати текст документа або перелік документів, у яких потрібно шукати відповідь.

Які характеристики інформаційної системи?

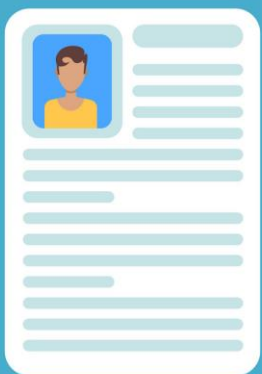
Структурування даних передбачає задання правил, що визначають їхню:

форму

тип

розмір

значення тощо.

Які характеристики інформаційної системи?

До інформаційної системи дані надходять від джерела. Ці дані надсилають для зберігання чи певного опрацювання в системі й потім передають споживачеві.

Джерело

Прийман-
ня даних

Збереження
та
опрацювання
даних

Виведення
інформації

Споживач

Споживачем може бути людина, пристрій або інша інформаційна система. Між споживачем і власне інформаційною системою може бути встановлено зворотний зв'язок (від споживача до блоку приймання інформації).

Які характеристики інформаційної системи?

В інформаційній системі відбуваються такі процеси:

введення даних, отриманих з різних джерел;

опрацювання (перетворення) даних;

зберігання вхідних й опрацьованих даних;

виведення інформаційних даних, призначених для користувача;

відправка / отримання даних мережею.

Які характеристики інформаційної системи?

Розробка інформаційної системи передбачає розв'язування двох завдань:

наповнення системи даними певної предметної області;

створення інтерфейсу користувача (бажано графічного) для отримання необхідних інформаційних даних.

Які характеристики інформаційної системи?

Між джерелом і споживачем інформаційної системи може бути організовано **взаємодію**:

довільну взаємодію, яка передбачає обов'язкову участь операторів і на боці приймання, і на боці передавання. Можливий обмін у довільному, але заздалегідь обумовленому форматі;

інтерактивну віддалену взаємодію, у якій оператор є на передавальному боці, опрацьовуються прийняті документи автоматично;

Які характеристики інформаційної системи?

Продовження...

контрольоване потокове опрацювання. Наприклад, прийнятий з електронної пошти файл містить HTML форму, запуск якої розпочинає процес опрацювання документа або прийом оператором електронною поштою документів в обумовленому форматі й далі — запуск програми опрацювання. Вимагає обов'язкового контролю оператора на боці приймання;

повністю автоматизований процес приймання та опрацювання електронних документів в обумовленому форматі, участь операторів не потрібна.

Які етапи становлення сучасних інформаційних систем?

Інформаційні системи існують з моменту появи суспільства, оскільки на кожній стадії його розвитку є потреба в управлінні чи обміні інформаційними даними:

передаванням знань як між окремими членами і колективами суспільства, так і між різними поколіннями.

Які етапи становлення сучасних інформаційних систем?

*Найдавнішими й найпоширенішими інформаційними системами (ІС) вважають **бібліотеки**.*

Здавна в бібліотеках збирають книжки (або їх аналоги), зберігають їх, дотримуючись певних правил, створюють каталоги різного призначення для полегшення доступу до книжкового фонду. Видаються спеціальні журнали й довідники, що інформують про нові надходження, ведеться облік видачі.

Які етапи становлення сучасних інформаційних систем?

Найстаріші (у моральному й фізичному розумінні) ІС повністю базувалися на ручній праці. Пізніше їм на зміну прийшли різні механічні пристрої для опрацювання даних, наприклад, для:

сортування

копіювання

асоціативного пошуку тощо

Які етапи становлення сучасних інформаційних систем?

Наступним кроком стало впровадження автоматизованих інформаційних систем, тобто систем, де для забезпечення інформаційних потреб користувачів використовується ЕОМ зі своїми носіями інформаційних даних.

Які етапи становлення сучасних інформаційних систем?

Становленню сучасних автоматизованих інформаційних системи передували такі етапи.

1. Початковий (60-ті роки ХХ ст.) — нагромадження базового досвіду використання комп'ютерів, виявлення основних напрямів їх застосування.

Які етапи становлення сучасних інформаційних систем?

Продовження...

2. Систематичне запровадження нових інформаційних технологій (70-ті роки ХХ ст.) з такими ознаками:

пошук нових сфер застосування комп'ютерів;

створення організаційних систем управління технікою;

виявлення впливу інформаційних систем на процеси управління загалом;

ізолюваність і, як правило, несумісність окремих інформаційних систем;

використання інформаційних технологій вузьким колом користувачів;

створення в організаціях єдиної інформаційної служби.

Які етапи становлення сучасних інформаційних систем?

Продовження...

3. Об'єднання інформаційних систем (з 80-х років ХХ ст.) з такими ознаками:

подолано технічні труднощі в розробці процесорів, оперативної пам'яті;

розроблено нові, надзвичайно місткі носії даних;

розроблено швидкісні лінії передавання даних і засоби супутникового зв'язку;

запроваджено потужні комп'ютерні мережі, об'єднані з інформаційно-комунікаційними системами: телефоном, телетайпом, радіо, телебаченням;

Які етапи становлення сучасних інформаційних систем?

Продовження... (3. Об'єднання інформаційних систем)

реалізовано вимогу максимального наближення користувача до інформаційних даних: у користувача складається враження, що потрібні дані містяться на його комп'ютері, хоча реально вони можуть міститися в різних вузлах локальної мережі;

висунуто концепцію розгляду інформаційних даних як важливий ресурс такого самого порядку, як фінанси, матеріали, обладнання та персонал;

сформовано новий еталон працівника, який природно ставить до застосування нових інформаційних технологій;

зростає статус інформаційних служб організацій.

Які етапи становлення сучасних інформаційних систем?

У сучасному інформаційному суспільстві створено багато інформаційних систем, що мають різний рівень автоматизації, використовують різну технічну базу та мають різне призначення. Натомість усі вони мають:

*апаратне
забезпечення*

*програмне
забезпечення*

*інформаційне
забезпечення*

*комплекс **технічних засобів**, які забезпечують її функціонування*

*набір **програм**, які використовують для розв'язування завдань*

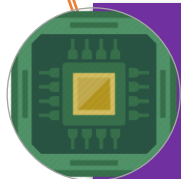
*набір **даних**, які використовують для функціонування операційної системи*

Які етапи становлення сучасних інформаційних систем?

Конструктивно будь-який комп'ютер складається з основних чотирьох частин — пристроїв з таким призначенням:

введення інформаційних даних;

передавання та опрацювання інформаційних даних (центральний процесор);

зберігання та накопичення інформаційних даних (пам'ять);

виведення інформаційних даних.

Якими бувають інформаційні системи?

Принципи побудови інформаційних систем є відносно сталими. Але різноманітність сфер і форм застосування сучасних інформаційних технологій породжує велику різноманітність способів класифікації інформаційних систем.

Якими бувають інформаційні системи?

Інформаційні системи класифікують:

➤ за ступенем автоматизації:

ручні

**у яких
опрацювання
інформаційних
даних виконує
людина;**

автоматизовані

**у яких частину функцій
(підсистем) керування або
опрацювання даних
здійснюють автоматично,
а частину — виконує
людина;**

автоматичні

**у яких усі функції
керування й
опрацювання даних
здійснюють за
допомогою
технічних засобів
без участі людини.**

Якими бувають інформаційні системи?

(Продовження...) Інформаційні системи класифікують:

➤ за масштабом використання:

одиначні

які реалізовано, як правило, на автономному персональному комп'ютері без обов'язкового під'єднання до комп'ютерної мережі та які містять декілька простих складових зі спільним інформаційним фондом;

групові

які орієнтовано на колективне використання інформаційних даних і найчастіше побудовано на основі локальної комп'ютерної мережі;

корпоративні

які орієнтовано на великі компанії з підтримкою територіально віддалених комп'ютерних інформаційних вузлів і мереж. Як правило, вони мають ієрархічну клієнт-серверну структуру зі спеціалізацією серверів;

глобальні

які охоплюють територію держави чи континенту (наприклад, Інтернет);

Якими бувають інформаційні системи?

(Продовження...) Інформаційні системи класифікують:

➤ за сферою призначення (предметною галуззю, вказано лише деякі):

економічна

медична

географічна

адміністративна

виробнича

навчальна

екологічна

криміналістична

військова

Якими бувають інформаційні системи?

(Продовження...) Інформаційні системи класифікують:

➤ **за місцем діяльності:**

- ✓ **наукові**, призначені для автоматизації діяльності науковців, аналізу статистичних даних, керування експериментом;
- ✓ **автоматизованого проектування**, призначені для автоматизації праці інженерів-проектувальників і розробників нової техніки чи технологій. Вони допомагають здійснювати:

Якими бувають інформаційні системи?

(Продовження...) Інформаційні системи класифікують:

➤ *за місцем діяльності:*

- ✓ *організаційного керування, призначені для автоматизації функції адміністративного (управлінського) персоналу промислових підприємств і непромислових об'єктів (банків, бірж, страхових компаній, готелів тощо) та окремими офісами (філіями);*
- ✓ *керування технологічними процесами, призначені для автоматизації різноманітних технологічних процесів (гнучкі виробничі процеси, металургія, енергетика тощо).*

Розгадайте ребус

 1 = C

Інформаційна

система

Дайте відповіді на запитання

1. Які системи ви використовуєте у житті? Чим вони різняться?

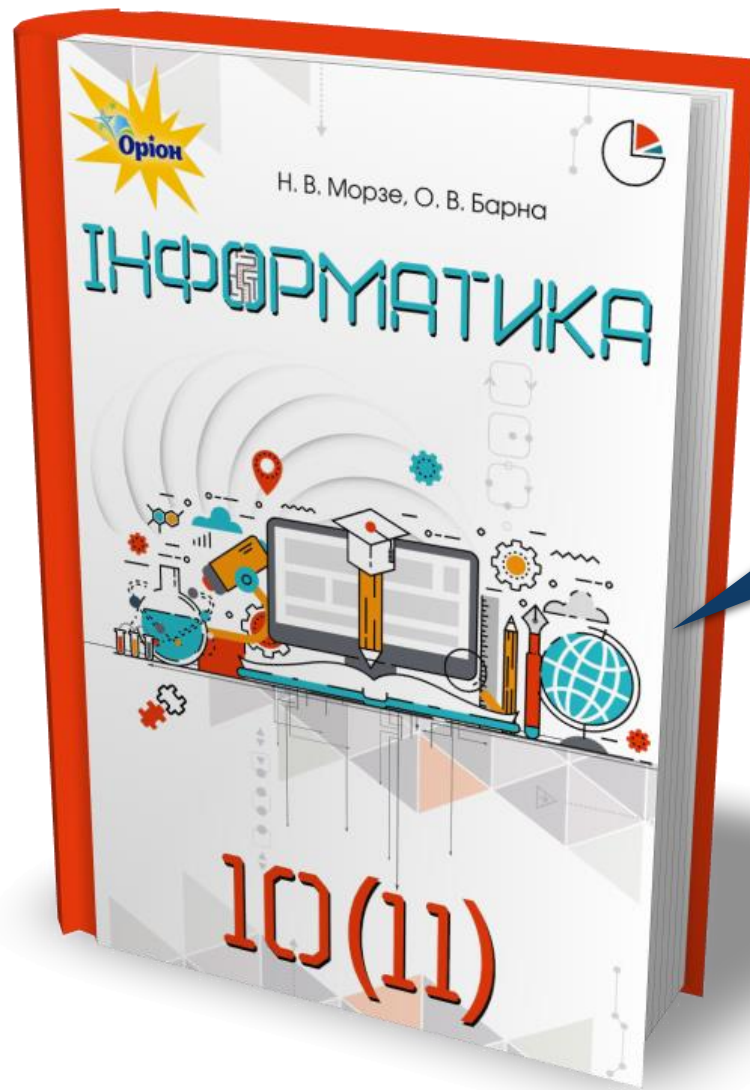
2. Що таке інформаційна система та якими є її складові?

3. Які показники характеризують інформаційну систему? Наведіть приклади.

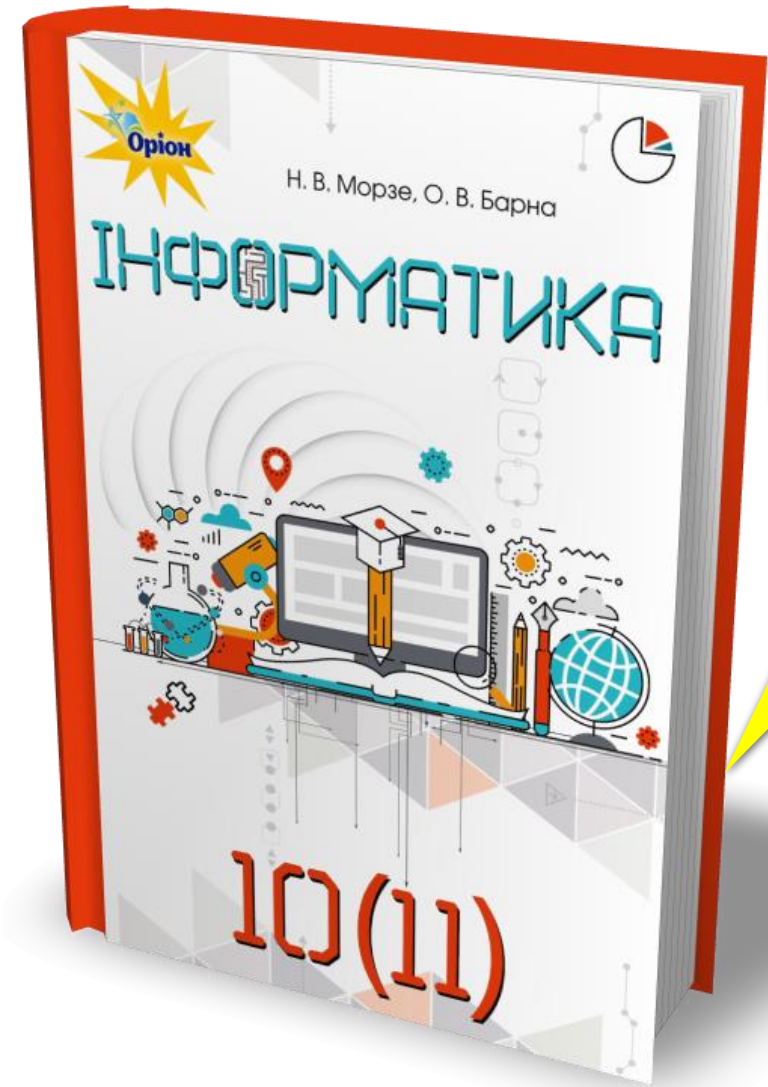
4. Як змінювались інформаційні системи з розвитком прогресу?

5. У чому причина різноманітності сучасних інформаційних систем?

Проаналізувати
§ 2, с. 14-20

**Сторінка
18-20**

Інформатика

Урок 2

за підручником

Морзе Н.В. та ін.

Дякую за увагу!

2-ге видання, оновлене

